

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
СО ВРЊАЧКА БАЊА
ОШ“ПОПИНСКИ БОРЦИ“

ШКОЛСКИ ПРОГРАМ РАДА

ЗА ПЕРИОД **2013. – 2017. ГОД.**

Врњачка Бања

председник Школског одбора

_____ 2013. год.

_____
Нела Спасојевић

На основу чланова 76., 80. и 81 Закона о основама система образовања и васпитања („Сл.гласник РС“ број 72/09, 52/11и 55/13), члана 27. Закона о основном образовању и васпитању („Сл.гласник РС“ број 55/13), члана 11, 15, 16 Статута ОШ“Попински борци“ Врњачка Бања, Школски одбор на седници одржаној 13.09.2013.године донео је следећу

О Д Л У К У

1. Усваја се извештај о реализацији Школског програма рада школе за школску 2012-2013.годину,
2. Доноси се Школски програм за период 01.07.2013. – 01.07.2017.године.

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ

Чланом 76. Закона о основама система образовања и васпитања прописано је да Школски програм доноси Школски одбор по правилу, сваке 4 године.

Чланом 81. Закона о основама система образовања и васпитања прописано је да се Школски програм доноси најкасније 2 месеца пре почетка школске године у којој ће почети његова примена.

Чланом 57. Закона о основама система образовања и васпитања прописано је да школски одбор усваја извештај о остваривању Школског програма.

Након разматрања извештаја о остваривању Школског програма за 2012-2013. годину, а у складу са напред наведеним, Школски одбор је једногласно усвојио Школски програм за период 2013. – 2017.година.

13.09.2013.

председник Школског одбора

Нела Спасојевић

I

У В О Д

Школски програм рада је документ на основу ког се остварује развојни план школе и укупан образовно васпитни рад у школи. Школски програм доноси се на основу наставног плана и програма. Школским програмом обезбеђује се остваривање принципа, циљева и стандарда постигнућа према потребама ученика и родитеља односно старатеља и локалне заједнице.

Школски програм утемељен је на начелима:

1. Усмереност на и исходе учења;
2. Заснованост на стандардима уз систематско праћење и процењивање квалитета програма;
3. Уважавање узрасних карактеристика у процесу стицања знања и вештина, формирање ставова и усвајања вредности код ученика;
4. Хоризонталне и вертикалне повезаности у оквиру предмета и између различитих наставних предмета;
5. Поштовање индивидуалних разлика међу ученицима у погледу начина учења и брзине напредовања, као и могућности личног избора у слободним активностима;
6. Заснованост на партиципативним, кооперативним, активним и искуственим методама наставе и учења;
7. Уважавање искустава, учења и знања која ученици стичу ван школе и њихово повезивање са садржајима наставе;
8. Развијање позитивног односа ученика према школи и учењу, као и подстицање ученичког интересовања за учење и образовање током целог живота;
9. Коришћење позитивне повратне информације, похвала и награда као средства за мотивисање ученика;
10. Уважавање узрасних карактеристика у процесу психофизичког развоја обезбеђивањем услова за живот и рад у школи.

II

ЦИЉЕВИ ШКОЛСКОГ ПРОГРАМА

1. Пун и усклађен интелектуални, емоционални, социјални, морални и физички развој сваког ученика, у складу са његовим узрастом, развојним потребама и интересовањима;
2. Стицање квалитетних знања и вештина и формирање вредносних ставова, језичке, математичке, научне, уметничке, културне, медијске, техничке, финансијске и информатичке писмености, неопходних за наставак школовања и активну укљученост у породицу и заједницу;
3. Развој стваралачких способности, креативности, естетске перцепције и укуса, као и изражавање на језицима различитих уметности;
4. Развој способности проналажења, анализирања, примене и саопштавања информација, уз вешто и ефикасно коришћење медија и информационо-комуникационих технологија;
5. Оспособљавање за решавање проблема, повезивање и примена знања и вештина у даљем образовању и свакодневном животу;
6. Развој мотивације за учење и оспособљавање за самостално учење и образовање током целог живота;
7. Развој свести о себи, самоиницијативе, способности самовредновања и изражавања свог мишљења;
8. Оспособљавање за доношење важних одлука о избору даљег образовања и занимања, сопственог развоја и будућег живота;
9. Развој кључних компетенција потребних за живот у савременом друштву;
10. Развој и практиковање здравог начина живота, свести о важности сопственог здравља и безбедности, потребе неговања и развоја физичких способности;
11. Развој свести о значају одрживог развоја, заштите и очувања природе и животне средине, еколошке етике и заштите животиња;
12. Развој способности комуницирања, дијалога, осећања солидарности, квалитетне и ефикасне сарадње са другима и способности за тимски рад и неговање другарства и пријатељства;
13. Развијање способности за улогу одговорног грађанина, за живот у демократски уређеном и хуманом друштву, заснованом на поштовању људских и грађанских права, као и основних вредности правде, истине, слободе, поштења и личне одговорности;
14. Формирање ставова, уверења и система вредности, развој личног и националног идентитета, развојање свести и осећања припадности држави Србији, поштовање и неговање српског језика и свог матерњег језика, традиције и културе српског народа, националних мањина и етничких заједница, других народа, развијање мултикултурализма, поштовање и очување националног и светског културног наслеђа;
15. Развој и поштовање расне, националне, културне, језичке, верске, родне и узрастне равноправности и толеранције.

III

НАСТАВНИ ПЛАНОВИ И ПРОГРАМИ ОСНОВНОГ ВАСПИТАЊА И ОБРАЗОВАЊА

Наставни планови и програми представљају основ за доношење Школског програма рада. Образовно васпитни рад у школи остварује се на српском језику. Основно образовање и васпитање траје 8 година и остварује се у два образовна циклуса. Први образовни циклус обухвата ученике од првог до четвртог разреда. За ове ученике организује се разредна настава, а настава страног језика, изборних и факултативних предмета може да се организује и као предметна настава. Други образовни циклус обухвата ученике од петог до осмог разреда за које се организује предметна настава.

1. ПЛАНОВИ ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНОГ РАДА ЗА ПРВИ И ДРУГИ ОБРАЗОВНИ ЦИКЛУС ЗА ОБАВЕЗНЕ И ИЗБОРНЕ ПРЕДМЕТЕ

1.1 Први образовни циклус

Ред.бр.	Обавезни наставни предмети	Први разред		Други разред		Трећи разред		Четврти разред	
		Нед.	Год.	Нед.	Год.	Нед.	Год.	Нед.	Год.
1.	Српски језик	5	180	5	180	5	180	5	180
2.	Енглески језик	2	72	2	72	2	72	2	72
3.	Математика	5	180	5	180	5	180	5	180
4.	Свет око нас	2	72	2	72	–	–	–	–
5.	Природа и друштво	–	–	–	–	2	72	2	72
6.	Ликовна култура	1	36	2	72	2	72	2	72
7.	Музичка култура	1	36	1	36	1	36	1	36
8.	Физичко васпитање	3	108	3	108	3	108	3	108
	Укупно	19	684	20	720	20	720	20	720

Ред.бр.	Изборни наставни предмети	Први разред		Други разред		Трећи разред		Четврти разред	
		Нед.	Год.	Нед.	Год.	Нед.	Год.	Нед.	Год.
1.	Верска настава/грађанско васпитање	1	36	1	36	1	36	1	36
2.	Народна традиција	1	36	1	36	1	36	1	36
3.	Руке у тесту – Откривање света	1	36	1	36	1	36	1	36
4.	Чувари природе	1	36	1	36	1	36	1	36
5.	Лепо писање	1	36	–	–	–	–	–	–
6.	Од играчке до рачунара	1	36	1	36	1	36	1	36
	Укупно	2	72	2	72	2	72	2	72

Напомена: Школа је дужна да са листе изборних наставних предмета, поред обавезних изборних наставних предмета (верске наставе или грађанског васпитања), понуди још 3 изборна, од којих ученик бира један предмет према својим склоностима, а са листе коју је одобрио Савет родитеља школе.

Наставници задужени за извођење наставе обавезних и изборних наставних предмета сачињаће планове наставног рада који ће бити саставни делови Школског програма.

1.2 Други образовни циклус

Ред.бр.	Обавезни наставни предмети	Пети разред		Шести разред		Седми разред		Осми разред	
		Нед.	Год.	Нед.	Год.	Нед.	Год.	Нед.	Год.
1.	Српски језик	5	180	4	144	4	144	4	136
2.	Енглески језик	2	72	2	72	2	72	2	68
3.	Ликовна култура	2	72	1	36	1	36	1	34
4.	Музичка култура	2	72	1	36	1	36	1	34
5.	Историја	1	72	2	72	2	72	2	68
6.	Географија	1	36	2	72	2	72	2	68
7.	Физика	–	–	2	72	2	72	2	68
8.	Математика	4	144	4	144	4	144	4	136
9.	Биологија	2	72	2	72	2	72	2	68
10.	Хемија	–	–	–	–	2	72	2	68
11.	Техничко и информатичко образовање	2	72	2	72	2	72	2	68
12.	Физичко васпитање	2	72	2	72	2	72	2	68
	Укупно	23	828	24	864	26	936	26	884

Ред.бр.	Обавезни изборни наставни предмети	Пети разред		Шести разред		Седми разред		Осми разред	
		Нед.	Год.	Нед.	Год.	Нед.	Год.	Нед.	Год.
1.	Верска настава/грађанско васпитање	1	36	1	36	1	36	1	34
2.	Страни језик	2	72	2	72	2	72	2	68
3.	Физичко васпитање-изабрани спорт	1	36	1	36	1	36	1	34
	Укупно	4	144	4	144	4	144	4	136

Ред.бр.	Изборни наставни предмети	Пети разред		Шести разред		Седми разред		Осми разред	
		Нед.	Год.	Нед.	Год.	Нед.	Год.	Нед.	Год.
1.	Чувари природе	1	36	1	36	–	–	–	–
2.	Свакодневни живот у прошлости	1	36	1	36	1	36	1	34
3.	Цртање, сликање и вајање	1	36	1	36	1	36	1	34
4.	Хор и оркестар	1	36	1	36	1	36	1	34
5.	Информатика и рачунарство	1	36	1	36	1	36	1	34
6.	Шах	1	36	1	36	1	36	1	34
7.	Домаћинство	–	–	–	–	1	36	1	34
	Укупно	1	36	1	36	1	36	1	34

Напомена: У табели обавезних изборних наставних предмета:

- Ученик се опредељује за верску наставу или грађанско васпитање на почетку школске године;
- Ученик бира страни језик са листе страних језика коју нуди школа у складу са својим кадровским могућностима и изучава га до краја другог циклуса;
- Ученик бира спортску грану са листе коју нуди школа на почетку школске године.

Из табеле изборних наставних предмета школа је дужна да понуди ученику најмање 4 изборна предмета од којих ученик бира један према својим склоностима, на почетку школске године.

Наставници задужени за извођење наставе обавезних и изборних наставних предмета сачињавају планове наставног рада који ће бити саставни делови Школског програма.

1.3 План образовно-васпитног рада за ученике лако ментално ометене у развоју

А. Обавезне наставне активности

Ред.бр.	Наставни предмети	Први разред		Други разред		Трећи разред		Четврти разред	
		Нед.	Год.	Нед.	Год.	Нед.	Год.	Нед.	Год.
1.	Српски језик	3	108	3	108	3	108	3	108
2.	Музичка култура	1	36	1	36	1	36	1	36
3.	Ликовна култура	1	36	1	36	1	36	1	36
4.	Природа и друштво	2	72	2	72	2	72	2	72
5.	Математика	3	108	3	108	3	108	3	108
6.	Техничко образовање	2	72	2	72	2+1	108	3+1	136
7.	Физичко васпитање	3	108	3	108	3	108	3	108
	Укупно	15	540	15	540	16	576	17	604

Ред.бр.	Наставни предмети	Пети разред		Шести разред		Седми разред		Осми разред	
		Нед.	Год.	Нед.	Год.	Нед.	Год.	Нед.	Год.
1.	Српски језик	4	136	4	136	4	136	4	136
2.	Музичка култура	1	36	1	36	1	36	1	36
3.	Ликовна култура	2	72	2	72	2	72	2	72
4.	Природа и друштво	3	108	3	108	4	136	4	136
5.	Математика	4	136	4	136	4	136	4	136
6.	Техничко образовање	4+1	180	4+1	180	4+2	216	4+2	216
7.	Физичко васпитање	3	108	3	108	3	108	3	108
	Укупно	22	776	22	776	24	840	24	840

Б. Обавезне ваннаставне активности

Ред.бр.	Врсте активности	Први разред		Други разред		Трећи разред		Четврти разред	
		Нед.	Год.	Нед.	Год.	Нед.	Год.	Нед.	Год.
1.	Психомоторне вежбе	2	72	2	72	2	72	2	72
2.	Логопедске вежбе	2	72	2	72	2	72	2	72
3.	Корективно-превентивне вежбе	2	72	2	72	2	72	2	72
4.	Одељенска заједница	1	36	1	36	1	36	1	36
5.	Допунска настава	–	–	–	–	1	36	1	36
	Укупно	7	252	7	252	8	288	8	288

Ред.бр.	Врсте активности	Пети разред		Шести разред		Седми разред		Осми разред	
		Нед.	Год.	Нед.	Год.	Нед.	Год.	Нед.	Год.
1.	Психомоторне вежбе	1	36	1	36	1	36	1	36
2.	Логопедске вежбе	1	36	1	36	1	36	1	36
3.	Корективно-превентивне вежбе	2	72	2	72	2	72	2	72
4.	Одељенска заједница	1	36	1	36	1	36	1	36
5.	Допунска настава	1	36	1	36	1	36	1	36
	Укупно	6	216	6	216	6	216	6	216

1.4 „Друга шанса“ – функционално основно образовање одраслих (ФООО)

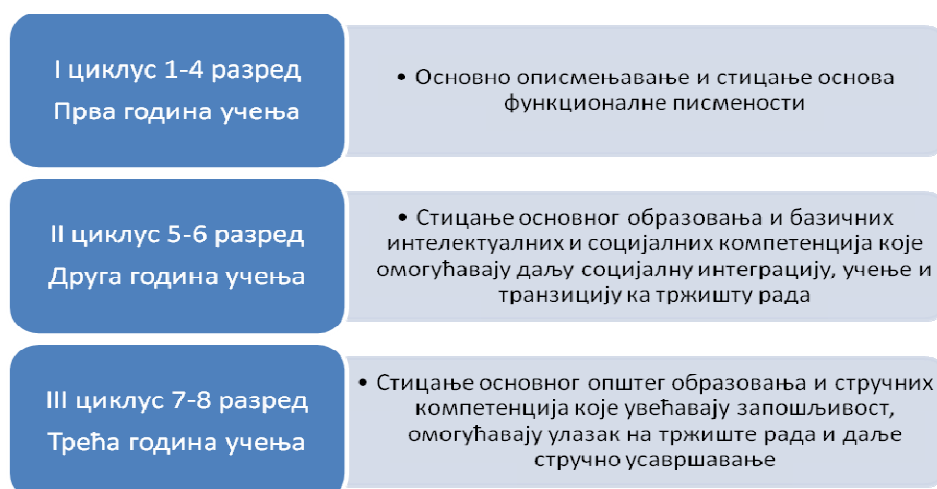
ФООО је намењен побољшавању укупог образовног нивоа популације, професионалних компетенција за рад, запошљивости, повећању капацитета за целоживотно учење и општу оријентисаност према учењу, побољшању ресурса и компетенција образовних институција, повезивању основног и средњег образовања, оснаживању капацитета локалних заједница по питању прилагођености потребама локалне популације и одговара на потребе тржишта рада.

ФООО афирмише: отвореност система образовања; спремност система да пружи адекватну подршку посебно рањивим групама; проактивну атмосферу и смањује притисак на социјалне фондове; редистрибуцију одговорности; промовише све видове недискриминације; вредности учења уопште и потребе за целоживотним учењем; школу као образовни центар локалне заједнице; заједнички рад и решавање важних питања у локалној заједници кроз локална партнерства, синергију, партиципативност, координацију и сарадњу између различитих заинтересованих страна и институција; информално и неформално учење, могућност за признавање претходног учења и уважавање искуства стеченог кроз живот; уважавање различитих компетенција различитих група одраслих; другачији приступ образовању које постаје засновано на активном учешћу у наставном процесу и учењу, а не на примању информација и предавању предметних садржаја.

1.4.1 Трајање и организација ФООО

Програм ФООО се остварује у три циклуса, од којих сваки траје по једну школску годину.

Након завршеног трећег циклуса полазници су оспособљени за наставак образовања, као и за запошљавање. Области у којима се у току трећег циклуса полазници обучавају за једноставна занимања су: пољопривреда и исхрана, грађевинарство и занатске услуге, услуге и машинско-електричарски послови.

1.4.2 Програм ФООО

Нови образовни и наставни програм ФООО карактерише низ особених својстава. Међу најважнијим особеностима су да је то програм који је **функционалан, интегрисан и флексибилан.**

Функционалност ФООО програма огледа се кроз:

- Садржаје програма који су усмерени ка потребама и интересовањима одраслих, као и читавом низу посебних циљних група. Осим тога, они су прилагођени и потреби да припреме полазнике за што квалитетнију реализацију програма обука за занимања;
- Прилагођавање садржаја програма различитим животним улогама одраслог човека. Другим речима, савладавање програма ФООО има функцију оспособљавања полазника за квалитетнији и одговорнији начин вођења животних послова, испуњавање задатака и превазилажење и решавање проблема;
- Оријентацијом програма која је посебно појачана и подржана увођењем низа нових предмета;
- Концепцијом која омогућује да полазник истовремено стиче основн опште образовање и да развија радне компетенције;
- Могућност полазника да, након што заврши ФООО, настави образовање или се даље усавршава у занимању.

Да је програм ФООО **интегрисан** јасно говоре многе његове карактеристике.

Најпре, у програму су међусобно повезани опште образовање и обуке за једноставна занимања.

Даље, садржаји различитих наставних предмета су такође међусобно повезани, тако да могу да се ослањају једни на друге и заједнички учествују у изградњи и развоју компетенција полазника. На сличан начин као предмети, у програму ФООО су повезани и поједини наставни модули и образовни циклуси.

Треће, у програму су дефинисани **општи исходи** тј. основне животне компетенције одраслих, у чијем успостављању учествују како садржаји свих наставних предмета, тако и начин на који се организује и изводи настава у ФООО и користе садржаји програма. Све ово јасно говори и да програм ФООО није крут и статичан, већ да је, напротив, динамичан и **флексибилан.** Флексибилност програма се огледа у његовој вишеслојној прилагођености полазницима и циљним групама, могућности да се организује и реализује на различите и разноврсне начине, у складу са могућностима и потребама полазника и да их уважи без обзира да ли су најједноставније и најосновније, или су развијеније и напредније. Ова карактеристика програма омогућава да се у пракси његове реализације користе различити начини хоризонталног и вертикалног повезивања предмета, предметних садржаја, општих и предметних исхода.

Образовни и наставни програм ФООО је у целини заснован на дефинисаним

исходима. Будући да су у Србији и редовно образовање и образовање одраслих дубоко укорењени у традицији која функционише на основу програма који чине различити предмети и предметни садржаји који су углавном везани за одређену академску област науке, прелазак на облик програма који се заснива на исходима, представља велику и значајну новину.

Исходи су, као и у многим другим савременим образовним програмима, дефинисани на два нивоа: на нивоу **општих** и на нивоу **предметних.**

Општи исходи су блиски појму општих компетенција и представљају основу за успостављање општих компетенција. То су компетенције које су одраслом неопходне за успешнији,

квалитетнији и активније и конструктивније усмерен лични, породични, радни и друштвени живот.

Ради се о компетенцијама које ће одраслом помоћи у:

- Суочавању са проблемима и изазовима у свакодневном животу и да се на правилан начин и ефикасно изборе с њима;
- Сналажењу и поступању у радним ситуацијама и у радном окружењу;
- Одговорном и конструктивном приступању и побољшавању личних и породичних прилика и услова;
- Правилној употреби друштвених и технолошких помагала;
- Овладавању неопходним предусловима наставка образовања;
- Активном учешћу у заједници и ширем друштвеном животу.

Осим тога, на нивоу самог програма, општи исходи омогућавају да се међусобно повежу програми појединачних предмета. Стога, како у својим појединачним предметним оквирима, тако и на темељу блиске и интензивне сарадње и повезивања наставе различитих предмета, сви наставни предмети ФООО се усмеравају на остваривање општих исхода, а то су:

ЈЕЗИЧКА ПИСМЕНОСТ	Способност да се изразе идеје, осећања, чињенице и мишљења у усменом и писаном облику на матерњем језику у различитим друштвеним, културним и комуникацијским контекстима (рад, породица, друштвено окружење и слободно време). Ова способност обухвата и комуникацију на страном језику у областима слушања, говора, читања и писања.
МАТЕМАТИЧКА ПИСМЕНОСТ	Способност коришћења математичког размишљања и операција у свакодневним ситуацијама. Нагласак је више на процесу него на резултату, на активности него на знању.
ОСНОВЕ НАУЧНЕ ПИСМЕНОСТИ	Способност коришћења знања у уочавању, разумевању и објашњавању природних појава.
ДИГИТАЛНА ПИСМЕНОСТ	Способност да се информационе технологије примењују и критички користе за рад, слободно време и комуникацију.
УПРАВЉАЊЕ СОПСТВЕНИМ УЧЕЊЕМ	Способност организовања сопственог учења, самостално или у групи. Укључује и способност отклањања и савладавања препрека успешном учењу.
РЕШАВАЊЕ ПРОБЛЕМА	Препознавање, објашњавање и решавање проблема уз коришћење знања и вештина из више предметних области.
СОЦИЈАЛНЕ ИНТЕРАКЦИЈЕ И САРАДЊА СА ДРУГИМА	Све форме понашања које су у служби ефикасне и конструктивне комуникације у друштвеном животу појединца и у циљу ненасилног решавања конфликта.

ГРАЂАНСКА ОДГОВОРНОСТ У/ЗА ДЕМОКРАТИЈУ	Грађанска компетенција омогућава појединцу да активно учествује у грађанском животу и заснована је на знању о друштвеним и политичким вредностима, концепима и структурама.
ЗДРАВСТВЕНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ	Преузимање одговорности за сопствено здравље и здравље породице, свест о важности чувања здравља и утицаја различитих начина живота и животних навика на одржање и унапређивање здравља.
ЕКОЛОШКЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ	Разумевање важности и значаја очувања и унапређења околине.
ИНИЦИЈАТИВНОСТ И ПРЕДУЗЕТНИШТВО	Способност појединца да идеју преточи у активност, да сам покрене промену и да се прилагоди иновацијама. То подразумева мотивисаност, креативност, иновативност и преузимање ризика, као и способност планирања и управљања пројектима ради остварења циљева.
КУЛТУРНА СВЕСТ, МУЛТИКУЛТУРАЛНОСТ И КРЕАТИВНОСТ	Свест, прихватање постојања и позитивно вредновање различитости у социјалном, културном, етничком, религијском и стваралачком домену. Разумевање значаја и уважавање креативног изражавања идеја, искустава и емоција кроз различите медије (музика, покрет, литература и визуелне уметности).

Осим ових исхода, у програму ФООО су дефинисани и исходи које треба остварити у току наставе појединачних предмета. Ови предметни исходи изражавају специфичности појединих области знања и умења и значаја који владање тим знањима и умењима може имати за унапређење живота

полазника у свакој његовој кључној димензији. Рад на остваривању општих и предметних исхода ФООО остварује се синегријским деловањем садржаја појединачних предмета али и међусобним функционалним повезивањима како садржаја појединачних предмета, тако и предметних исхода.

1.4.3 Организација наставе

Настава се у ФООО одвија као редовна, а не као консултативно-инструктивна настава, што је у досадашњој организацији основног образовања у школама за одрасле био уобичајен облик рада. Почетак и крај школске године треба да буде флексибилан и зависи од различитих фактора који утичу на расположиво време одраслих за образовање. У ФООО трајање часа је 30 минута али се часови увек држе у блоку. Најмањи блок час је у трајању од 60 минута, тј. два часа.

Настава у **првом циклусу** организована је из два дела у неједнаком временском трајању. Разлога за то је више. Прво, у оквиру првог циклуса, у трајању од годину дана, интегрисана су сва четири прва разреда основне школе али програм није рађен по аналогји са програмом који постоји за

редовну наставу. Друго, овај циклус је намењен полазницима који имају различито развијене компетенције језичке и математичке писмености: од потпуно неписмених до оних који са лакоћом читају, пишу и рачинају или су већ завршили први, други или трећи разред основне школе. Да би се могућности пуног укључивања у процес учења обезбедиле свим, овако различитим полазницима, прва два месеца јесу програм основа писмености, језичко и математичко описмењавање и стартно уједначавање позиција свих полазника првог циклуса да у следећих шест месеци сви заједно могу да развијају базичне компетенције које су им потребне за успешно праћење наставе у другом и трећем циклусу. За разлику од другог и трећег циклуса који могу почети са реализацијом и почетком октобра, први циклус, за групу неписмених, мора почети почетком септембра. Они који су језички и математички писмени (завршили неки разред у редовној настави) прикучују с овој групи описмењених и заједно настављају учење у првом циклусу.

Први део првог циклуса у трајању од два месеца (септембар, октобар) предвиђа 200 часова основно описмењавање. Настава српског језика и математике се изводи свакодневно у трајању од укупно 5 часова.

Други део првог циклуса почиње око 1. новембра и траје у континуитету 6 месеци и предвиђа минимум 15 (да би се до 1. маја остварио програм), а максимум 25 часова недељно. Часови српског, математике и енглеског се изводе свакодневно и континуирано, а часови дигиталне писмености се уводе комбиновано.

У другом циклусу настава почиње најкасније до 1. октобра и траје у континуитету 7 месеци. Потребно је остварити минимум од 25 часова недељно да би се до 1. маја остварио програм. Српски, математика и енглески се спроводе обавезно континуирано, сваког месеца равномерно, а сви остали предмети могу да иду у блоковима са неједнаком месечном дистрибуцијом. Најмањи број часова једног предмета у једном дану је 2. Број часова у једном дану је 5 (2 предмета), а изузетно може бити 6. Настава у блоковима може да се организује и суботом и недељом. У првом делу трећег циклуса настава почиње најкасније 1. октобра и траје минимално 14 недеља. Минимални број часова недељно је 25.

Други део трећег циклуса, пошто се комбинује са стручним обукама, има укупан фонд од 242 часа који, у зависности од плана реализације обука, може да се оствари на различите начине: као интензивна настава у трајању од 9 недеља (5-6 часовна дневно), па потом обука, или уз један дан обуке недељно, НЕ ПРЕПОРУЧУЈЕ СЕ да полазници у истом дану имају и наставу у основној школи и обуку за занимање у средњој школи.

1.4.4 Програм ФООО

Предмет/Модул у ФООО	Циклус	Број часова у ФООО према НПП и % у норми наставника	Образовање наставника који остварује Програм огледа ФООО
Српски језик и	I	200 (28%) +	наставник разредне наставе

Предмет/Модул у ФООО	Циклус	Број часова у ФООО према НПП и % у норми наставника	Образовање наставника који остварује Програм огледа ФООО
математика		200 (28%)	
Основне животне вештине – модул 2/3 модула – одговорно живљење 1/3 модула – предузетништво	I	55 (7,6%) 37 (5%)+18 (2,6%)	- стручни сарадник или - наставник за предмет Грађанско васпитање
Енглески језик	I	50 (6,9%)	- предметни наставник
Дигитална писменост	I	50 (6,9%)	- наставник за предмет Основи информатике и рачунарства
	II	153 (23,6%)	
Српски језик	+	+	- наставник за предмет Српски језик
	III	100 (15,4%)	
	II	153 (23,6%)	
Математика	+	+	- наставник за предмет Математика
	III	102 (15,7%)	
	II	51 (7,9%)	
Енглески језик	+	+	- наставник за предмет Енглески језик
	III	68 (10,5%)	
	II	34 (4,7%)	
Дигитална писменост	+	+	- наставник за предмет Основи информатике и рачунарства

Предмет/Модул у ФООО	Циклус	Број часова у ФООО према НПП и % у норми наставника	Образовање наставника који остварује Програм огледа ФООО
	III	27 (3,75%)	
Физика	II	34 (4,7%)	- наставник за предмет Физика
	+	+	
	III	34 (4,7%)	
Хемија	II	34 (4,7%)	- наставник за предмет Хемија
	+	+	
	III	34 (4,7%)	
Биологија	II	51 (7,1%)	- наставник за предмет Биологија
	+	+	
	III	17 (2,4%)	
Примењене науке - модул	III	50 (6,9%)	- наставници за предмете: Физика, Хемија и Биологија
Историја	II	34 (4,7%)	- наставник за предмет Историја
	+	+	
	III	34 (4,7%)	
Географија	II	34 (4,7%)	- наставник за предмет Географија
	+	+	
	III	34 (4,7%)	
Предузетништво	II	17 (2,4%)	- наставник или стручни сарадник основне школе обучен за предузетништво
	+	+	
	III	34 (4,7%)	
Одговорно живљење у грађанском друштву	II	60 (8,3%)	- стручни сарадник или - наставник предмета грађанско васпитање
	+	+	
	III	60 (8,3%)	

1.5 Програм рада продуженог боравка

1.5.1 Циљеви продуженог боравка

Циљ рада у продуженом боравку је да деца кроз организовано време, у игри и учењу обогаћују своја знања, развијају интелектуалне способности и стечена знања користе у свакодневном животу.

Посебна пажња се посвећује развијању и неговању хигијенских и здравствених навика и потреба. Морално васпитање заузима важно место у раду, развија се припадност групи, спремност да се прихвате и извршавају задаци и задужења, као и спремност да се личне потребе и жеље ускладе са интересима других али и да се изграђује самосталност.

Овај вид организације наставе и слободног времена ученика помаже деци и родитељима јер омогућава циљно учење и квалитетно провођење слободног времена. Такође је важно да су деца на сигурном месту, безбедна и заштићена од лошег утицаја улице, појединачно или група са девијантним понашањем.

Родитељи се могу посветити обављању свог посла без бојазни за сигурност деце, сигурни у правилан приступ образовању и васпитању који се њиховој деци у продуженом боравку обезбеђује.

Боравак је намењен првенствено деци чији су родитељи запослени, а деца после школе препуштена сама себи, као и деци која имају проблем у савладавању градива из неких области, креативној деци која своје слободно време желе да проведу организовано у друштву својих вршњака. Постоји и велики интерес школе, јер сматрамо да ће продужени боравак ученика у школи омогућити постизање бољег резултата у образовно-васпитном раду током редовне наставе.

1.5.2 Програмски садржај

А. У преподневној смени:

- Окупљање, привикавање и договор;
- Доручак;
- Припрема за образовни део;
- Образовни део (писање и провера домаћих задатака, вежбање, учење и сл);
- Рекреативно – забавни део (излазак на свеж ваздух, слободне активности, игра, сл.);
- Припрема за ручак;
- Ручак;
- Испраћај деце.

Б. У поподневној смени:

- Окупљање, привикавање и договор;
- Припрема за ручак;
- Ручак;
- Образовни део (писање и провера домаћих задатака, вежбање, учење и сл);
- Рекреативно – забавни део (излазак на свеж ваздух, слободне активности, игра, сл.);

- Припрема за одлазак кући;
- Испраћај деце.

1.6 Програм предшколског васпитања

Модел Б припремног предшколског програма реализује се у издвојеном одељењу у Станишинцима у неподељеном одељењу, са ученицима комбинације од првог до четвртог разреда. Садржаји и активности којима се деца припремају за школу сврстани су у следеће области васпитно-образног рада: упознавање природне и друштвене средине и света око нас, телесно вежбање са физичким васпитањем, ликовно васпитање, музичка култура и припрема за почетно читање и писање. Садржаји који се планирају треба да су тематски повезани.

Предшколац ће долазити у школу мало касније од остале деце, односно од трећег часа укључиваће се настави осталих ученика уз адекватно прилагођене индивидуалне задатке. Активности за њега трајаће од 9:00 до 13:00 часова. Уклапаће се у садржаје наставних предмета свет око нас, музичка култура, ликовна култура и физичко васпитање.

1.6.1 Циљеви предшколског образовања:

- Подједнак старт за полазак у школу;
- Заинтересованост школе за овај облик рада;
- Психофизичка и социјално емотивна способност детета да прихвати све сложеније обавезе и успешно оствари задатке које ће му школа касније постављати;
- Неприметан прелазак из предшколског у редовно школовање уз постепено увођење нових захтева, садржаја и облика рада везаних за редовно школовање;
- Развијање самопоуздања и сопствене личности;
- Омогућавање контакта са школским васпитним моделом;
- Стварање атмосфере у којој ће дете исказивати своја интересовања.

1.6.2 Програмски садржаји предшколског образовања:

- Развој говора (неговање говорне културе, богаћење дечјег речника и неговање граматички правилног говора, вербално изражавање и комуникација, монолошки говор и причање, упознавање са дечјом књижевношћу и говорне игре);
- Припрема за почетно читање и писање;
- Развој математичких појмова (положај у простору, кретање кроз простор, поређење и процењивање, области, линије и тачке, облици, образовање скупова, бројност скупова и временско сазнање);
- Упознавање природне и друштвене средине (живи свет – животиње, биљке, човек, материјални свет, заштита животне средине, човек као друштвено биће, рад људи, саобраћано васпитање);
- Телесно васпитање (физички развој, здравствене навике и одржавање хигијене);
- Ликовно васпитање (цртање, сликање, пластично обликовање, естетско доживљавање и прицењивање);
- Музичко васпитање (слушање музике, певање, свирање, плесне активности).

2. ПРОГРАМ ДОПУНСКЕ И ДОДАТНЕ НАСТАВЕ

2.1 Допунска настава

Школа организује допунску наставу за ученике којима је потребна помоћ у савладавању програма и учења. Допунска настава организује се за ученике од првог до осмог разреда са по једним часом недељно. Када наставник процени да је ученик савладао делове програма због којих је позван на допунску наставу, ученик може престати са допунском наставом тог дела програма.

Допунска настава се организује током наставне године као индивидуални рад или рад са групом ученика.

Циљ допунске наставе је да омогући ученицима да уз помоћ наставника остваре основни ниво стандарда постигнућа који им омогућава даље успешно савладавање основних програмских садржаја.

2.2 Додатна настава

За ученике од четвртог до осмог разреда са посебним способностима, склоностима и интересовањима за поједине предмете школа организује додатну наставу. Ова настава се организује са по једним часом недељно током наставне године.

Циљ додатне наставе је да омогући ученицима да прошире своја знања у односу на програме предвиђене за те предмете.

За реализацију програма додатне наставе наставници ће у односу на своја задужења урадити планове рада који су саставно делови Школског програма.

3. ПРОГРАМ КУЛТУРНИХ АКТИВНОСТИ ШКОЛЕ

Културне активности школе имају за циљ да допринесу проширењу утицаја школе на васпитање ученика, квалитетније провођење слободног времена и културни развој окружења школе.

Културне активности организоваће се у школи или ван школе и у установама културе у договору са јединицом локане самоуправе.

3.1 Културне активности у школи:

- Прослава Дана школе;
- Прослава школске славе Светог Саве – сечење славског колача уз пригодан програм;
- Изложбе ликовних, литерарних и ученичких радова;
- Концерти наших ученика који похађају музичку школу;
- Игранке ученика седмог и осмог разреда у организацији ученичког парламента;
- Такмичења и смотре;
- Свечани пријем ученика првог разреда;
- Позоришне представе у школи;
- Активности у оквиру Дечје недеље.

3.2 Културне активности ван школе:

- Светосавска академија коју припремају све основне и средње школе у сарадњи са локалном самоуправом у конгресном центру хотела Звезда;
- Распевано пролеће припремају све основне школе у сарадњи са локалном самоуправом у конгресном центру хотела Звезда;
- Новогодишње и ускршње изложбе у Замку културе;
- Културни програми за потребе локалне самоуправе;
- Биоскопске и позоришне представе у сали биоскопа и Замку културе;
- Активности у оквиру Дечје недеље.

4. ПРОГРАМ ШКОЛСКОГ СПОРТА И СПОРТСКИХ АКТИВНОСТИ

У циљу развоја и практиковања здравог начина живота, развоја свести о неговању сопственог здравља као и превенције насиља, наркоманије и деликвенције, школа реализује програм школског спорта којим су масовно обухваћени ученици школе.

Поред спортских такмичења по календару Министарства просвете, науке и технолошког развоја школа ће у оквиру програма школског спорта, заједно са јединицом локалне самоуправе, организовати и недељу школског спорта најмање једном у току полугодишта. Спортске дисциплине биће прилагођене узрасту и могућностима ученика.

У првом полугодишту, у октобру месецу, у оквиру обележавања Дечје недеље, поред осталих садржаја, организоваће се и спортске активности.

У другом полугодишту, у мају месецу, поред масовног учешћа на пролећном кросу, организоваће се и друге спортске активности.

У првом образовном циклусу организоваће се следећи спортски садржаји:

- Турнирска такмичења (мали фудбал, између две ватре);
- Игре без граница;
- Крос.

У другом образовном циклусу организоваће се следећи спортски садржаји:

- Турнирска такмичења (кошарка, одбојка, рукомет, фудбал);
- Крос;
- Стони тенис;
- Шах;
- Пливање.

5. ПРОГРАМ ЗАШТИТЕ ОД НАСИЉА, ЗЛОСТАВЉАЊА И ЗАНЕМАРИВАЊА И ПРОГРАМИ ПРЕВЕНЦИЈЕ ДРУГИХ ОБЛИКА РИЗИЧНОГ ПОНАШАЊА

Превенција насиља, злостављања и занемаривања је један од приоритета у остваривању образовно-васпитног рада. Школа програмом заштите од насиља, злостављања и занемаривања одређује мере и активности које обезбеђују развијање и неговање позитивне атмосфере и безбедно окружење.

5.1 Програм заштите

Програм заштите садржи:

1. Начини на који се превентивне мере и активности уграђују у свакодневни рад установе ;
2. Стручно усавршавање запослених ради унапређења компетенција запослених за превентивни рад, благовремено уочавање, препознавање, реаговање на насиље, злостављање и занемаривање;
3. Информисање о обавезама и одговорностима у области заштите од насиља;
4. Подстицање и оспособљавање ученика за активно учествовање у раду одељенске заједнице, ученичког парламента, школског одбора и стручних органа школе;
5. Садржаје и начине за појачан васпитни рад за развијање друштвено одговорног понашања;
6. Поступке за рано препознавање ризика од насиља;
7. Начин реговања на насиље, улога и одговорности и поступање у интервенцији када постоји сумња или се оно догађа;
8. Рад са ученицима који трпе, чине или су сведоци насиља;
9. Начини и облици сарадње са породицом, локалном самоуправом, полицијом, центром за социјални рад и здравственом службом;
10. Начини извештавања органа установе о ефектима програма заштите од насиља, злостављања и занемаривања.

5.2 Тимови за заштиту од насиља, злостављања и занемаривања

Чланове тимова за заштиту одређује директор школе из редова запослених. У школи ће се формирати три тима и то:

- Тим за заштиту од насиља, злостављања и занемаривања у плавој смени матичне школе;
- Тим за заштиту од насиља, злостављања и занемаривања у црвеној смени матичне школе;
- Тим за заштиту од насиља, злостављања и занемаривања у издвојеном одељењу „Пискавац“.

5.3 Задаци тима за заштиту

- Припремање програма заштите;
- Информисање запослених, ученика и родитеља о планираним активностима;
- Учествовање у обукама и пројектима за развијање компетенција за превенцију насиља;
- Предлагање мера за превенцију и доношење одлука о поступцима у случајевима сумње или дешавања насиља;
- Укључивање родитеља у превентивне и интервентне активности;
- Процењивање ефеката предузетих мера;
- Сарадња са стручњацима из других надлежних органа, организација и служби;
- Вођење документације и извештавање стручним органима и органима управљања.

5.4 Интервентне активности

Интервентне активности чине мере и активности за заустављање насиља, обезбеђивање безбедности учесника (оних који трпе, чине или сведоче) и смањење ризика од понављања насиља.

У установи се интервенише када се насиље дешава или се догодило између: ученика (вршњачко насиље), запосленог и ученика, родитеља и ученика, родитеља и запосленог, као и када насиље чини треће лице у односу на ученика, запосленог или родитеља.

Установа је дужна да интервенише увек када постоји сумња или сазнање да ученик трпи насиље без обзира на то где се оно догодило, где се догађа или где се припрема.

5.5 Разврставање насиља, злостављања и занемаривања по нивоима и интервенције према нивоима

5.5.1 Први ниво насиља, злостављања и занемаривања

- Облици физичког насиља и злостављања су нарочито : ударање чврга, гурање, штипање, гребање, гађање, чупање, уједање, саплитање, шутирање, прљање, уништавање ствари;
- Облици психичког насиља излостављања су нарочито: омаловажавање, оговарање, вређање, ругање, називање погрдним именима, псовање, етикетање, имитирање, „прозивање“;
- Облици социјалног насиља и злостављања су нарочито: добацивање, подсмевање, искључивање из групе или из заједничких активности, фаворизовање на основу различитости, ширење гласина;
- Облици сексуалног насиља и злостављања су нарочито, неумесно, са саксуалном поруком: добацивање, псовање, ласцивни коментари, ширење прича, етикетање, сексуално недвосмислена гестикација;
- Облици насиља и злостављања злоупотребом информационих технологија и других комуникационих програма су: узнемиравајуће позивање, слање узнемиравајућих порука СМС-ом и ММС-ом.

На првом нивоу, по правилу, активности предузима самостално одељенски старешина, наставник у сарадњи са родитељем, у смислу појачаног васпитног рада са одељенском заједницом, групом уленика или индивидуално. Изузетно, ако се насилно понашање понавља, ако васпитни рад није

био делотворан, ако су последице теже, ако је у питању насиље или злостављање од стране групе према појединцу или ако исти ученик трпи поновљено насиље и злостављање за ситуације првог нивоа, школа интервенише активностима предвиђеним за други, односно трећи ниво.

5.5.2 Други ниво насиља, злостављања и занемаривања

- Облици физичког насиља и злостављања су, нарочито: шамарање, ударање, гажење, цепање одела, „шутке“, затварање, пљување, отимање и уништавање имовине, измицање столице, чупање за уши или косу;
- Облици психичког насиља и злостављања су, нарочито: уцењивање, претње, неоправдано кажњавање, забрана комуницирања, искључивање, манипулисање;
- Облици социјалног насиља и злостављања су, нарочито: сплеткарење, ускраћивање пажње од стране групе (игнорисање), неукључивање, неприхватање, манипулисање, искоришћавање;
- Облици сексуалног насиља и злостављања су, нарочито: сексуално додиривање, показивање порнографског материјала, показивање интимних делова тела, свлачење.
- Облици насиља и злостављања злоупотребом информационих технологија и других комуникационих програма су, нарочито: оглашавање, снимање и слање видео записа, злоупотреба блогова, форума и четовања, снимање камером појединаца против њихове воље, снимање камером насилних сцена, дистрибуирање снимака и слика.

На другом нивоу, по правилу, активности предузима одељенски старешина у сарадњи са педгогом, психологом, тимом за заштиту и директором, уз обавезно учешће родитеља, у смислу појачаног васпитног рада. Уколико појачани васпитни рад није делотворан, директор покреће васпитно-дисциплински поступак и изриче меру, у складу са законом.

5.5.3 Трећи ниво насиља, злостављања и занемаривања

- Облици физичког насиља и злостављања су, нарочито: туча, давлeње, бацање, проузроковање опекотина и других повреда, ускраћивање хране и сна, излагање ниским температурама, напад оружјем;
- Облици психичког насиља и злостављања су, нарочито: застрашивање, уцењивање уз озбиљну претњу, изнуђивање новца или ствари, ограничавање кретања, навођење на коришћење наркотичких средстава и психоактивних супстанци, укључивање у деструктивне групе и организације;
- Облици социјалног насиља и злостављања су, нарочито: претње, изолација, малтретирање групе према појединцу или групи, организовање затворених група (кланова) које има за последицу повређивање других;
- Облици сексуалног насиља и злостављања су, нарочито: завођење од стране одраслих, подвођење, злоупотреба положаја, навођење, изнуђивање и принуда на сексуални чин, силовање, инцест;
- Облици насиља и злостављања злоупотребом информационих технологија су, нарочито: снимање насилних сцена, дистрибуирање снимака и слика, дечја порнографија.

На трећем нивоу, активности предузима директор са тимом за заштиту, уз обавезно ангажовање родитеља и надлежних органа, организација и служби (центар за социјални рад, здравствена служба, полиција и друге организације и службе). Уколико присуство родитеља није у најбољем интересу ученика, тј. може да му штети, угрози његову безбедност или омета поступак у установи, директор обавештава центар за социјални рад, односно полицију.

На овом нивоу обавезни су васпитни рад који је у интензитету примерен потребама ученика, као и покретање васпитно-дисциплинског поступка и изрицање мера, у складу са Законом. Ако је за рад са учеником ангажована и друга организација или служба, устнова остварује сарадњу са њом и међусобно усклађују активности.

6. ПРОГРАМ СЛОБОДНИХ АКТИВНОСТИ УЧЕНИКА

Ради задовољавања потреба и склоности ученика, ако и проширивања и примене стечених знања, презентација школе и квалитетнијег провођења слободног времена и дружења ученика, школа организује слободне активности ученика у складу са својим просторним, кадровским и материјалним могућностима, са једне и интересовањима ученика са друге стране.

6.1 Први образовни циклус

У првом образовном циклусу, организоваће се слободне активности ученика као што су глума, рецитовање, ликовно и литерерно изражавање, фолклор, певање, свирање и сл. Ове активности организује се кумулативно са по једним часом недељно.

Наставници разредне наставе у односу на исказана интересовања ученика, сачиниће оперативне планове рада који чине саставни део Школског програма.

6.2 Други образовни циклус

У другом образовном циклусу, организоваће се слободне активности у областима науке, технике, културе, уметности (нарочито музичких и драмских група), спорта, медија, као и издавање школског листа.

Наставници предметне наставе у односу на исказана интересовања ученика, сачиниће оперативне планове рада који чине саставни део Школског програма.

7. ПРОГРАМ ПРОФЕСИОНАЛНЕ ОРИЈЕНТАЦИЈЕ

Професионална оријентација је организовани систем друштвене и стручне делатности у пружању помоћи ученицима у циљу стварања реалне слике и сагледавања сопствене улоге у друштву како би успешније планирали свој професионални развој.

Задаци професионалне оријентације кроз циклусе

А. Први циклус (I – VI разред)

- Стицање елементарних појмова о раду;
- Развијање свести о вредностима људског рада;
- Формирање општих радних навика;
- Изграђивање и развијање карактерних особина личности;
- Постепено упознавање ученика са разним занимањима у складу са њиховим узрастом.

Б . Други циклус (VII, VIII разред)

- Формирање тима за ПО за ученике седмог и осмог разреда;
- Оспособљавање ученика за активан однос према професионалном развоју (самоспознаја, ја о себи, жеље, интересовања, склоности, пут способности);
- Путеви образовања – прикупљање и обрада података о школама и занимањима у окружењу;
- Реални сусрети – обилазак установа и предузећа и разговори са експертима;
- Саваодавни рад са родитељима;
- Формирање кутка за професионалну оријентацију;
- Укључивање ученичког парламента у активности ПО;
- Упознавање ученика са начином полагања завршног и пријемних испита.

Програм ПО оствариваће се кроз :

- Реализацију програма васпитно-образовног рада редовне наставе, изборних предмета, слободних активности и одељенске заједнице;
- Предавања, разговоре, изложбе, посете установама и предузећима, презентације програма средњих школа;
- Испитивање општих интелектуалних способности и професионалних интересовања;
- Упућивање ученика на друге изворе информација (интернет, сајтови средњих школа, тржиште рада);
- Спровођење плана комуникације и акционог плана тима за спровођење завршног испита;
- Даљу одрживост пројекта „ПО- на преласку у средњу школу“;
- Сарадњу са локалном заједницом.

8. ПРОГРАМ ЗДРАВСТВЕНЕ ЗАШТИТЕ

Програмом здравствене заштите обухваћени су сви ученици од првог до осмог разреда у циљу овладавања основним знањима, вештинама и ставовима у области здравства. Школа ће сарађивати са здравственим установама у спровођењу здравствене заштите ученика, посебно у обављању лекарских прегледа ученика који уписују први разред и ученика који завршавају осми разред, као и спровођење редовних систематских лекарских прегледа и вакцинација за све ученике.

Школа ће организовати предавања о болестима зависности, исхрани, оралној хигијени и репродуктивном здрављу и сл., којима ће превентивно деловати на здравствену заштиту ученика и њихово здравствено васпитање.

9. СОЦИЈАЛНА ЗАШТИТА УЧЕНИКА

Школа у сарадњи са надлежним установама брине о социјалној заштити, посебно ученика из осетљивих друштвених група на основу програма социјалне заштите, који обухвата:

Сарадњу са центром за социјални рад

- Обезбеђивање бесплатних уџбеника;
- Обезбеђивање бесплатне ужине;
- Обезбеђивање бесплатног одласка на екскурзију и наставу у природи.

Хуманитарне акције на нивоу школе

- Прикупљање новчане помоћи за сиромашне ученике;
- Новчана помоћ од прикупљања секундарних сировина;
- Новчана помоћ од продаје новогодишњих честитки и ученичких радова;
- Помоћ ученицима при набавци гардаробе, лечењу и подизању животног стандарда.

10. ЗАШТИТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

Заштита животне средине обухвата активности усмерене на развој еколошке свести и очување природних ресурса рационалном употребом тих ресурса у области енергетике. Заштита животне средине реализоваће се акцијама у оквиру школе и акцијама у сарадњи са јединицом локалне самоуправе.

А. Акције у оквиру школе:

- Чување и уређивање радног простора, уређивање школског дворишта и околине школе;
- Сакупљање и раздвајање секундарних сировина;
- Упознавање са правилима понашања у природи;
- Тематско уређење паноа.

Б. Акције у сарадњи са јединицом локалне самоуправе

- Учествовање у акцији „Дан планете земље“ израдом употребних предмета од секундарних сировина;
- Учествовање у акцији „Дан паркова“ израдом икебана од природних биљака и прављење компоста од органских одпадака;
- У сарадњи са предузећем Бели извор, сакупљање семенки, садња и неговање садница и пошумљавање;
- Традиционални занати – израда употребних предмета од природних материјала (корпе и послужаоници од пружа и сл.).

11. ПРОГРАМ САРАДЊЕ СА ЛОКАЛНОМ САМОУПРАВОМ

Школа прати и укључује се у дешавања на територији јединице локалне самоуправе, договара се о начину сарадње, нарочито о питањима од којих зависи развитак школе.

Програм сарадње обухвата:

- Редовне састанке са представницима локалне самоуправе о обезбеђивању материјалних средстава за функционисање и развој школе;
- Сарадњу у области културних активности школе (прослава школских празника, такмичења и смотри);
- Сарадњу у области школског спорта (крос, спортска такмичења, набавка спортских реквизита и опреме);

- Културне манифестације (Распевено пролеће, Светосавска академија, учешће ученика у обележавању значајних датума);
- Професионалну оријентацију (канцеларија за младе);
- Сарадњу на заштити животне средине (заједничке акције школе и локалне самоуправе);
- Област здравства и социјалне заштите (брига о породици, систематски прегледи ученика и запослених, кроз рад интересорне и других комисија);
- Укључивање локалне самоуправе у рад тимова и израду школског развојног плана;
- Учесће у органима управљања.

12. САРАДЊА СА ПОРОДИЦОМ

Школа негује партнерски однос са породицом ученика заснован на принципима међусобног разумевања, поштовања и поверења. Сарадња ће се одвијати кроз:

- Информисање родитеља о успеху и дисциплини ученика, начину полагања завршног испита, реализацији екскурзија и наставе у природи, законским и подзаконским актима и другим битним питањима преко Савета родитеља, родитељских састанака и индивидуалних разговора.
- Укључивање родитеља у рад тимова, професионалне оријентације, организовања екскурзија и наставе у природи, унапређивање ученичког стандарда, набавке уџбеника, рада школске кухиње, осигурања ученика и ангажовање као родитеља предавача.
- Едукацију родитеља (предавања за родитеље, саветодавни рад са родитељима, радионице за родитеље);
- Организовање отвореног дана школе (могућност присуствовања родитеља образовно – васпитно раду);
- Анкетирање родитеља о успешности сарадње школе са породицом и прихватање сугестија о успешнијој сарадњи.

13. ИЗЛЕТИ, ЕКСКУРЗИЈЕ И НАСТАВА У ПРИРОДИ

Школа планира и организује излете, екскурзије и наставу у природи на начин и под условима утврђеним наставним планом и програмом и Правилником о организовању екскурзија и наставе у природи.

13.1 Излети

Школа може организовати једнодневне излете у складу са наставним плановима и програмима како би ученици у измештеним условима ван школе допунили знања предвиђена наставним планом и програмом за одрађене наставне предмете.

Једнодневни излети се могу организовати само уз сагласност родитеља ученика за које се излет и организује.

13.2 Екскурзије

Екскурзије се организују у складу са наставним плановима и програмима у трајању од једног до три дана.

13.3 Први образовни циклус

За ученике од првог до четвртог разреда организују се једнодневне екскурзије у складу са наставним плановима, активностима које омогућавају:

- Уочавање облика, рељефа и површинских вода у оквиру природно-географских облика Србије;
- Посматрање карактеристичних биљака и животиња;
- Посете заштићеним природним подручјима (национални паркови, резервати, градске четврти);
- Упознавање са прошлошћу и културном баштином (историјски споменици, музеји, знаменити људи);
- Развијање способности оријентације;
- Обилазак привредно -друштвених предузећа.

13.4 Други образовни циклус

За ученике од петог до осмог разреда организују се екскурзије у трајању од једног до три дана у складу са наставним плановима, активностима које омогућавају:

- Упознавање са природним лепотама, природно-географским и друштвено-географским одликама Србије;
- Обилазак праисторијских, античких, средњовековних, нововековних и локалитета савременог доба;
- Обилазак Београда и његових знаменитости;
- Обилазак установа културе;
- Обилазак привредно –друштвених и јавних предузећа.

13.5 Настава у природи

Организовање наставе у природи за ученике од првог до четвртог разреда у складу са наставним плановима и програмима реализоваће се кроз следеће активности:

- Проширивање постојећих и стицање нових знања и искустава о непосредном природном и друштвеном окружењу;
- Развијање еколошке свести и ангажман ученика у заштити природе;
- Социјализација ученика;
- Толеранција и одговорни однос према себи, другима, окружењу и културном наслеђу;
- Развијање позитивних односа према националним, културним и естетским вредностима;
- Подстицање самосталности у процесу стицања знања кроз непосредне истраживачке задатке;
- Упознавање разноврсног биљног и животињског света;
- Развијање способности сналажења у простору и времену и безбедан боравак у природи;
- Развијање хигијенско-здравствених навика и оспособљавање за самосталну бригу о себи;
- Стварање навика за редовне физичке активности и чешћи боравак у природи;
- Формирање навика за правилно смењивање рада, одмора и сна, различитост међе појединцима, колективног начина живота и сарадња са вршњацима и одраслима кроз одговарајуће активности.

14. ПРОГРАМ РАДА ШКОЛСКЕ БИБЛИОТЕКЕ

	Програмски садржај	Активности
1	Планирање и програмирање	Израда годишњег и месечног оперативног плана рада, програма рада секције, планирање и набавка књижевне грађе.
2	Васпитно-образовни рад	А) Непосредни рад са ученицима: упознавање са радом библиотеке, књижевним фондом, формирање навика за самосталним коришћењем књига, чување књижевне грађе. Б) рад са наставницима и стручним сарадницима.
3	Библиотечко-информативна делатност	Информисање корисника о новим књигама; Припремање тематских изложби, паноа и обележавање јубилеја; Припремање писмених извештаја, инвентара и азбучног каталога.
4	Културна и јавна делатност	Прикупљање поклон књига; Израда паноа; Разговор и сусрети са познатим личностима; Читалачка значка.
5	Стручно усавршавање	Праћење стручне литературе из области библиотекарства; Учествовање на семинарима; Рад у активима и стручним органима.
6	Остали послови	Према потреби

15. ПРОГРАМ УНАПРЕЂИВАЊА БЕЗБЕДНОСТИ И ЗДРАВЉА НА РАДУ

У циљу подизања свести о безбедности и здравља на раду, школа, родитељи и локална самоуправа деловаће следећим активностима:

- Предавања и разговори о очувања здравља и безбедности од стране предавача из школе, дома здравља, МУП-а и ђачких родитеља;
- Развијање свести код радника школе, ученика и њихових родитеља да не долазе болесни на посао како не би заразили друге;
- Промена стилова живота:
  - У начину исхране (здрава исхрана прилагођена потребама организма);
  - У провођењу слободог времена (боравак у природи и бављење спортом):
  - Превентивно деловање на здравље (редовни лекарски прегледи, хигијенске навике);
- Очување здраве животне средине (одлагање и разврставање комуналног отпада на за то предвиђена места);
- Безбедан боравак у школи (правила понашања у лабораторијама, кабинетима, физкултурној сали, спортским теренима).

IV

НАЧИН ПРАЋЕЊА ОСТВАРИВАЊА ШКОЛСКОГ ПРОГРАМА РАДА

АКТИВНОСТИ	ВРЕМЕ	НАЧИН	ИЗВЕСТИОЦИ
Увид у остваривање планова и програма васпитно образовног рада обавезних и изборних наставних предмета	На крају сваке наставне године	Подношењем извештаја наставничком већу	Председници актива
Увид у остваривање додатне, допунске наставе и слободних ученичких активности	На крају сваке наставне године	Подношењем извештаја наставничком већу	Председници актива
Увид у планове васпитно образовног рада	На почетку сваке школске године	Прегледом планова	Директор, педагог школе
Увид у реализацију планова и програма ФООО	На крају сваког циклуса	Подношење извештаја наставничком већу	Ментори сваког циклуса, андрагошки асистент
Увид у реализацију предшколског васпитања	На крају наставне године	Подношење извештаја наставничком већу	Задужени наставник
Извештај тимова о реализацији акционих планова планираних Годишњим планом рада	На крају наставне године	Извештаји о остварењу акционих планова	Представници тимова

С А Д Р Ж А Ј

У В О Д.....	3
ЦИЉЕВИ ШКОЛСКОГ ПРОГРАМА	4
НАСТАВНИ ПЛАНОВИ И ПРОГРАМИ ОСНОВНОГ ВАСПИТАЊА И ОБРАЗОВАЊА.....	5
1. ПЛАНОВИ ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНОГ РАДА ЗА ПРВИ И ДРУГИ ОБРАЗОВНИ ЦИКЛУС ЗА ОБАВЕЗНЕ И ИЗБОРНЕ ПРЕДМЕТЕ	5
1.1 Први образовни циклус	5
1.2 Други образовни циклус.....	6
1.3 План образовно-васпитног рада за ученике лако ментално ометене у развоју	8
1.4 „Друга шанса“ – функционално основно образовање одраслих (ФООО).....	10
1.5 Програм рада продуженог боравка	17
1.6 Програм предшколског васпитања.....	18
2. ПРОГРАМ ДОПУНСКЕ И ДОДАТНЕ НАСТАВЕ.....	19
2.1 Допунска настава.....	19
2.2 Додатна настава	19
За реализацију програма додатне наставе наставници ће у односу на своја задужења урадити планове рада који су саставно делови Школског програма.	19
3. ПРОГРАМ КУЛТУРНИХ АКТИВНОСТИ ШКОЛЕ.....	20
3.1 Културне активности у школи:	20
3.2 Културне активности ван школе:	20
4. ПРОГРАМ ШКОЛСКОГ СПОРТА И СПОРТСКИХ АКТИВНОСТИ.....	21
5. ПРОГРАМ ЗАШТИТЕ ОД НАСИЉА, ЗЛОСТАВЉАЊА И ЗАНЕМАРИВАЊА И ПРОГРАМИ ПРЕВЕНЦИЈЕ ДРУГИХ ОБЛИКА РИЗИЧНОГ ПОНАШАЊА	22
5.1 Програм заштите	22
5.2 Тимови за заштиту од насиља, злостављања и занемаривања.....	22

5.3	Задачи тима за заштиту	23
5.4	Интервентне активности.....	23
5.5	Разврставање насиља, злоствљања и занемаривања по нивоима и интервенције према нивоима	23
6.	ПРОГРАМ СЛОБОДНИХ АКТИВНОСТИ УЧЕНИКА	25
6.1	Први образовни циклус	25
6.2	Други образовни циклус.....	25
7.	ПРОГРАМ ПРОФЕСИОНАЛНЕ ОРИЈЕНТАЦИЈЕ	26
8.	ПРОГРАМ ЗДРАВСТВЕНЕ ЗАШТИТЕ	27
9.	СОЦИЈАЛНА ЗАШТИТА УЧЕНИКА	27
10.	ЗАШТИТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ.....	28
11.	ПРОГРАМ САРАДЊЕ СА ЛОКАЛНОМ САМОУПРАВОМ.....	28
12.	САРАДЊА СА ПОРОДИЦОМ	29
13.	ИЗЛЕТИ, ЕКСКУРЗИЈЕ И НАСТАВА У ПРИРОДИ.....	29
13.1	Излети.....	30
13.2	Екскурзије.....	30
13.3	Први образовни циклус	30
13.4	Други образовни циклус.....	30
13.5	Настава у природи.....	31
14.	ПРОГРАМ РАДА ШКОЛСКЕ БИБЛИОТЕКЕ.....	32
15.	ПРОГРАМ УНАПРЕЂИВАЊА БЕЗБЕДНОСТИ И ЗДРАВЉА НА РАДУ	33
	НАЧИН ПРАЋЕЊА ОСТВАРИВАЊА ШКОЛСКОГ ПРОГРАМА РАДА	34